

ELSA ANTILA

Helmiä Mallorca

 SAGA
EGMONT

Helmiä Mallorcaltä

Elsa Anttila

Helmiä Mallorcaltä

SAGA Egmont

Helmiä Mallorcalta

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1997, 2020 Jorma Kurvinen and SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788727151465

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Kuusi vuotta ja kahdeksan kuukautta sitten, jolloin piti vain opiskella tehokkaasti

Päivi näki suuttumuksen asuntoemäntänsä Maj-Lis Fagerin koko olemuksesta.

”Ei, Peter ei aio mennä taloyhtiön kokoukseen! Sen vuoksi minä pyydänkin sinua osallistumaan siihen, edes kuulijana.”

”Herranen aika, hölmökö Peter on! Minkä vuoksi ei aio?”

Maj-Lis kohautti olkapäitään.

”Miehet ovat semmoisia lampaista, olkoot kumman kotimaisen kielen käyttäjiä tahansa! Ei uskalleta kysyä asioista, vaikka ollaan maksajia. Sinä näet kokouksessa itse: suurin osa naisia. Jos mitään kokousta edes tulee.”

”No?”

Maj-Lis näytti happamelta.

”Minä olen kuullut varmasta suunnasta huhun, että toimitusjohtaja Kaapo Hiltunen ei aio edes saapua koko tilaisuuteen.”

Päivi ei uskonut korviaan.

”Liikemies, joka on myynyt teille asiakkailleen firmansa tuotteen! Voiko hän suhtautua kuningaskuluttajaan sillä tavalla?”

Maj-Lis hymähti.

”Tietää kokemuksesta voivansa. Naisista ei ole niin väliksi ja miehistä ei ole mihinkään. Menetkö sinä?”

Ei ollut mitään järkeä mennä sinne hukkaamaan iltaansa. Toisaalta suututti Peterinkin lepsuus ja Maj-Liksesta heijasteleva pidätelty raivo nöyristelystä rakentajasuuruuden edessä.

”Minä menen, kuuntelemaan!”

”Eihän sinulla olekaan puheoikeutta, kai. Mutta minä kirjoitan sinulle varmuudeksi valtakirjan, niin joku meikäläinenkin pääsee ainakin kuuntelemaan mitä siellä sanotaan.”

Sillä perusteella hän sitten istui tietyn kerrostalon kuivaushuoneessa, jakkaralla jonka oli tuonut mukanaan, ja sitkeydellä, jonka antoi kasvava kiukku ihmisten avuttomuutta ja nöyristelyä kohtaan. Tämä arkkitehtiylioppilas, joka oli yhä yhtä koppava kuin joskus koulupoikana, hyppyytti näitä ihan miten halusi.

Toivottavasti tämä suuruus ei tuntenut hämärästä loukosta – ja vuosien jälkeen! – Leppämäen tytärtä, joka kerran oli lapsellisuuttaan ihastunut kotinsa kesävieraaseen mutta älysi juuri ja juuri kätkeä tunteensa vouhkaa kaupunkilaista kohtaan. He olivat nyt tässä Hil-Ka-rakennuksen uljaassa tyylinäytteessä ainakin täysin vieraissa olosuhteissa, jotka eivät viitanneet millään tavalla Leppämäkeen. Eikä edes valtakirjaa ollut tarkastettu.

Erkki Kari, joka taloyhtiön puheenjohtajana isännöi tätä kokoustakin, oli heti alkuun julistanut, että tämä oli hyvin epävirallinen. Ehkä hän sillä peitteli omaa arvovaltatappiotaan,

kun rakentaja ei ollut noteerannut tätä miksikään. Niin kuin Maj-Lis oli aavistellutkin, Kaapo Hiltunen ei ollut paikalla, vaan oli lähettänyt tämän juipin edustamaan yhtiötään.

Poika oli ollut kai mukana piirtämässä taloa ja muistutti nyt vanhasta ehdotuksestaan:

– Minä sanoin silloin, että ei kannata ottaa halvinta rakennustöitten valvojaa eikä varsinkaan urakoitsijan suosittellemaa, mutta te halusitte säästää silloin. Nyt tämä korjaustyö sitten maksaa!

Päivi katsoi hämärästä loukostaan valoisammassa istuvien kasvoja. Maj-Lis oli ollut oikeassa: vain pari kolme miestä oli vaivautunut kokoukseen, valtaosa oli naisia, joita Risto Karhi peloitteli:

– Jos te lähдете tämän kanssa lakitupaan, siitä tulee pitkä ja kallis juttu, jonka lopputulosta minä ainakaan en lähde ennustelemaan. Ja on hyvä muistaa, että hävinnyt osapuoli maksaa molempien kulut.

– Voi helvetti!

Se pääsi eräältä taloyhtiön johtokunnan naiselta. Päivi olisi voinut sanoa saman itsekin näin sivullisena. Tällä tavalla avuttomiako velkaiset asunnonostajarievut olivat, kun olisi pitänyt nostaa iso ääni huonosta rakentamisesta? Ja missä kaikki kuuluisat suomalaississit olivat? Kotona pelkäämässä niin kuin Peterkin:

”Ymmärrätkö minä niitten kaikkea puhetta? Enkä tiedä muutenkaan tarpeeksi voidakseni mennä kyselemään ammattilaisen etiikasta.”

”Siinä kuulit, Päivi!” Maj-Lis oli raivonnut. ”Äijistä ei ole mihinkään. Kukaan ei uskalla esittää ikäviä kysymyksiä, kun ei ole varma asiasta! Siinähan voi menettää kasvonsa.”

Peter oli pudistellut päätään.

”Ne nauravat meille, tällaiset Kaapo Hiltuset!”

”Ja on aihettakin”, Maj-Lis oli kiehunut vielä eteisestä ollessaan lähdössä yövuorolle apteekkiin. ”Raha suojelee grynderiä, niin ettei hän edes joudu vastakkain kritiikin kanssa.”

Peter oli huokaillut.

”Minä ainakaan en uskalla ottaa riskiä oikeuskuluista. Hyvä kun selviydytään nykyisellään juuri ja juuri, Päivin maksaman vuokran ansiosta!”

Raha teki pelkureiksi nämäkin täällä kuivaushuoneessa, niin miehet kuin naiset. Risto Karhi oli tiennyt mistä narusta kannatti nykäistä Kaapo Hiltusen pelastamiseksi.

Joku naisista suutahti:

– Ja tämä Kaapo Hiltunen jatkaa asunnontarvitsijoitten huijaamista vuodesta toiseen ja saa aina kaiken anteeksi. Niinkö?

Arkkitehdinplantt, mikä viittä vaille valmis olikaan, kehtasi hymyillä kysymykselle.

– Minä en tiedä onko Kaapo pyytämässäkään keneltäkään anteeksi. Tällaisilla torikokouksilla häntä ei säikytellä.

Kuuluvasti kironnut johtokuntanainen kysyi ääni suuttumuksesta käheänä:

– Mitä herra toimitusjohtaja sanoi saadessaan meidän kirjeemme?

Risto Karhin ilme oli vaikeasti tulkittava.

– Sanonko minä jotakin hienoa vai kerronko totuuden?

– Kertokaa totuus!

– Kaapolla on kiireitä uusissa projekteissa eikä aikaa menneitten tonkimiseen. Hän sanoi muistavansa Pohjanmaalta vanhan sananpaukauksen, että köyhän vihoissa on lämmintä kuin hyvissä vällyissä.

Nainen nousi jakkaraltaan ja nosti sen käsiinsä.

– Eikä hän joudu milloinkaan silmäkkäin asiakkaittensa kanssa, niinkö?

– Ei taida joutua.

– Kun pystyy aina lähettämään jonkun asiapojan hankaliin paikkoihin? nainen sylkäisi ja lähti jakkaroineen kohti ovea.

Risto Karhi vastasi ovea kohti tungeksiville selille.

– Niin pystyy. Ja sulkee puhelimen, jos sattuu vastaamaan väärälle soittajalle. Kaapoa te ette tavoita.

Päivi kiehui raivoa vielä asunnollakin kertoessaan kokouksesta Peterille.

– Minä maksaisin melko paljon tiedosta, mitä se arkkitehdinretale ajatteli sisimmässään. Oliko hän hyvillään Kaapon ylhäisestä turvassa olostai vai edes kyyninen grynderin ylivoimaisuuden vuoksi?

Peter hymyili vinosti.

– Minä voin sanoa sen sinulle ilman rahaakin, Päivi: hän oli pelkästään huvittunut meidän pikkutekijöitten ärhentelystä!

– LAMMAS! Päivi kiljahti. – Miehistä ei ole edes esittämään vastalauseita näille huijareille. Miksi joku Kaapo Hiltunen ei saisi edes kerran elämässä kuulla totuutta itsestään?

Peter hymähteli.

– Minä muistelen kuulleen, että sinun suvussasi on näitä suuria rakentajia. Kummalla puolella sinä tosiasiaa olisit, jos joutuisit valitsemaan?

Päivi nauroi.

– Kysytkö sinä vakavissasi?

– Kysyn. Pidäpä vasiten mielessäsi.

– Minä en joudu milloinkaan niin lähelle ”suuria rakentajia”, että tulee mitään valintatilannetta, mutta yritetään muistaa!

Suurten rakentajien aika

Ilmeisesti Talo-Seppä-yhtymän hallituksen kokous oli salainen. Enempää rakennusneuvos Savolainen itse kuin kukaan toinenkaan hallituksen jäsenistä ei antanut eleelläkään ymmärtää, että tarvittaisiin sihteeriä.

Rouva Savolainen antoi katseensa kiertää juhlallisen kokouspöydän ympärillä ja nyökkäsi sitten tyytyväisen näköisenä. Rouva Puustinen kiitteli ääneen:

– Kaikkea näyttää olevan. Kiitos, Eeva!

Hallituksen kokoukseen katettiin aina hyvät kahvit voileipineen ja leivoksineen. Nytkin kaikkea oli varattu myös sihteeriä varten, mutta hallitus halusikin istua keskenään.

– Jos pöytäkirjaa tarvitaan, arkkitehti pistää asiat ylös, rakennusneuvos vahvisti.

Risto Karhi nyökytteli ja Esko Puustinen tarttui kahvipannuun.

– Minä kaatelen meille kahvit, Eeva. Kiitoksia!

Seurue ojenteli kuppejaan teknisen johtajan suuntaan ja jäi huoneeseen keskenään sihteerin sulkiessa huolellisesti oven takanaan.

Rakennusneuvos Savolainen odotti, että jokainen sai eteensä täyden kupin ja lautaselle voileivän. Vasta sitten hän veti salkustaan ison kirjekuoren ja siitä nipun valokuvia, jotka jakoi kaikille.

– Nyt on aika päättää kuka näistä.

Jokainen levitti eteensä pöydälle kolme valokuvaa, jotka esittivät kaikesta päätellen alle kolmekymmentävuotiaita naisia.

– Helmi ja Ilona saavat esitellä serkkunsa tyttäret!

Rouvat vilkaisivat toisiinsa. Ilona Savolainen nosti yhden kuvista ilmaan.

– Pirjo ei varmaankaan tule kysymykseen. Hän on naimisissa ja työssä. Ei ole sanottu, että hänellä on vapaata ylimääräiseen lomaan.

Helmi Puustinen näytti toista kuvaa.

– Samoin voi olla vaikeuksia Tarjalla. Hän on Leppämäessä sekä emäntä että isäntä eikä ennätä kesäaikana lomille.

– Vahinko! Risto Karhi äännähti hiljaa ja sai toiset nauramaan.

– Joo, Tarja näistä on parhaimman näköinen, Eelis Savolainen arvioi. – Ja oliko niin, että vielä vapaa nainen?

– Tietävästi, hänen vaimonsa vahvasti kuivasti.

– Mutta naimisissa kotitilansa kanssa, Helmi Puustinen täydensi sisarensa tietoja.

– Jäljelle jää siis tämä kolmas.

Arkkitehti Risto Karhi, hallituksen ainoa sukuun kuulumaton jäsen, piteli viimeistä kuvaa kädenmitan päässä kasvoistaan.

Tässä likassa oli nyt aikuisena samoja piirteitä kuin sisarissaankin, mutta hän oli pikemminkin pirteän näköinen kuin kaunotar.

– Hänkö on vapaa lähtemään?

Rouvat hämmentyivät.

– Eihän hänestäkään tiedä, mutta ainakin hän on silloin jo koulusta vapaa.

– Mitä hän opettaa?

Naiset vilkaisivat toisiinsa.

– Muistaakseni matematiikkaa, Helmi Puustinen arveli.

Risto Karhi taivutti huultaan happamesti.

– Oikeastaan näyttääkin jollakin tavalla asialliselta.

– Toivotaan, että pystyy edustamaan kiltalaisille yhtymää.

Rouvat katsoivat neuvokseen.

– Onhan hän maisterisnainen! Ilona muistutti miestään äänessään hienoista loukkaantumista serkkunsa tyttären puolesta.

Eelis Savolainen hymähti.

– Maalaismaisteri! Te voisitte käyttää häntä ostoskierroksella Stockalla.

Risto Karhi hymyili vinosti.

– Niin, ainakin hänellä pitäisi nyt olla varaa sellaiseen.

Tässä olikin oikeastaan kokouksen aiheen ydin. Ville Leppä, yhtymän kolmas varsinainen pääosakas, oli yllättäen testamentannut koko omaisuutensa sisarensa kolmelle tyttärentyttäreille. Omistusten tasapainon säilyttämiseksi yksi näistä tyttäristä piti saada varmistetuksi yhtymän kantajoukkoon, ja sen vuoksi hänelle aiottiin lähettää kutsu kokous- ja koulutusmatkalle Mallorcalle, jossa samalla

pakoiltaisiin yhtymän toimitusjohtajan, rakennusneuvos Eelis Savolaisen 65-vuotissyntymäpäiviä.

Naiset eivät salanneet kiukustumistaan sukunsa puolesta.

– Leppämäen tyttärillä on ollut kyllä varaa pukeutua ilman iso-enonsa perintöäkin.

– Ja tyyliäkin!

– Älkää nyt suotta ottako nokkaanne! Eelis Savolainen jarrutteli. – Tämä ei ole mikään turistimatka. Kiltan juhlakokoukseen ottaa osaa arvovaltainen vierasjoukko.

– Teidän vanhoja heilojannekin, Esko Puustinen muistutti.

– Pyh!

Ilona Savolainen tuijotti mieheensä.

– Miten hienoina siellä pitää olla?

– Pitääkö meidänkin tehdä kierros Stockalla? Helmi Puustinen kimpaantui.

Katseet pysyivät tiukasti Eelis Savolaisessa. Rakennusneuvos oikaisi ryhtiään.

– Siellä seistään vierekkäin Hil-Ka-rakennuksen kanssa.

– Mitä minä sanoin, Esko Puustinen muistutti.

Hänen vaimonsa tuijotti rakennusneuvokseen.

– Millä tavalla vierekkäin?

– Molemmat yhtiöt ovat yhdessä isäntinä kiltalle.

– Mitä järkeä siinä on? Ilona Savolainen kimmastui. – Vai eikö meillä ollut varaa hoitaa sitä yksinään?

Neuvos jätti vaimonsa huomautuksen omaan arvoonsa. Arkkitehti Risto Karhi sai hoitaa selitykset.

– Se menee sillä tavalla siistimmästi joka suhteessa, kummankin yhtiön osalta. Kukaan ei pääse sanomaan, että siinä pohjustetaan tulevia töitä tai tonttikauppoja.

– Emmekä me edes ole kilpailemassa keskenämme, Eelis Savolainen muistutti. – Mutta tämä... Neuvos tarkisti kuvan takaa nimen... Päivi Halme saisi kuitenkin pukeutua muistaen, että edustaa yhtymää.

Risto Karhi nosti valokuvan uudelleen tarkasteltavakseen.

– Tietääkö kukaan minkä verran tyttö on matkustellut?

– Kiinnostuihan Ristokin! Esko Puustinen nauroi. –

Kaksinkertainen perijätär, ajatteles sitä.

– Kaksinkertainen? Helmi Puustinen yllättyi.

– Niin niin, nyt Villen omaisuus ja joskus kai jotakin

Leppämäestäkin.

– Vai onko talo hävitetty? Eelis Savolainen heitti.

– Tietävästi ei ole, mutta ei pilkota tyttärille nytkään, Ilona Savolainen veikkasi. – Jos Tarja jää pitämään taloa, hän perii varmasti sen, ja toiset saavat jotakin pientä. Vähän metsää ja muutaman kesämökkitontin tai jotakin sellaista.

– Mutta Villeltä jäi paljon, Esko Puustinen muistutti. – Tämä on varmasti yksinkertaisin tie yhtymän osakkuuteen, Risto!

– Miehet osaavat sitten olla inhottavia! Helmi Puustinen suuttui. – Onko teillä kenelläkään minkäänlaisia tunteita?

– Rahaako sinäkin ajattelet, Risto!

– Sinäkin? Eelis Savolainen katsoi vaimoonsa. – Kuka toinen sitten?

– Sanotaanko ääneen? Helmi Puustinen tuki sisartaan. – Mutta minä en kuitenkaan kuvitellut, että Ristollakin on mielessä vain rahat ja perinnöt. Siis kun mies suunnittelee vaimon ottoa, siinä ei merkitse mitään rakkaus, vain pelkkä mammona.

– Älkää nyt ruvetko kinaamaan tällöisessä asiassa, Esko Puustinen jarrutteli. – Risto ei ole kiinnostunut rahasta, vaan

yhtymän osakkeista. Siinä ei auta sekoittaa tunteita järkiasioihin
– vai onko joku valmis myymään osakkeitaan?

Tätä oli jouduttu pohtimaan aikaisemminkin. Tiedettiin, että Risto Karhi olisi mielellään ostanut edes pienen osuuden yhtymästä, ja moraalisesti se olisi ollut oikeinkin, mutta toisaalta omistusta ei haluttu hajottaa enää alkuperäisen piirin ulkopuolelle. Jo nyt Savolaisten molemmat tyttäret olivat tehneet perheet, joitten kaikkia jälkeläisiä voisi joskus olla vaikea sijoittaa yhtymään.

Eelis Savolainen levitteli käsiään.

– Onnellisin mahdollinen keikaus Villen typeryyksien jälkeen olisi, jos Risto naisi yhden näistä sisaruksista ja varmistaisi asioitten jatkuvuuden tulevaisuudessa. Se olisi myös näitten sisarusten etu.

– Etu ja etu! Ilona Savolainen kimpaantui miehelleen. – Eikö tämä tyttö ole elävä ihminen ja tunteva nainen? Kai Riston on pakko ottaa se huomioon, vaikka sinulla ei tunteita näköjään olekaan.

– Vai kuulinko minä oikein? Helmi Puustinen puolestaan kivahti. – ”Jos Risto naisi yhden näistä sisaruksista!” Siis ihan sama kenet? Kunhan tulee riittävästi osakkeita.

– Juuri niin, kun kerran on osakkeista kysymys, Esko Puustinen pysyi kovana. – Tässä on miehen ja naisen ero. Miehen on käytettävä järkeä ja noustava tunnekuohujen yläpuolelle.

– Oikein! Eelis Savolainen kehui. – Mitä tunteita Ristolla sitä paitsi voisi olla jotakin tuntematonta naista kohtaan? Tämä... Rakennusneuvos varmisti taas nimen kuvasta... Päivi Halme saa olla oikein tyytyväinen, kun hänelle yleensä ottaen tulee kutsu

yhtymän kokousmatkalle ja hän saa täyden ylöspidon
Mallorcalla ja päivärahat, ja tutustua meihin toisiini.

– Juuri näin! Esko Puustinen kiirehti kannattamaan. – Eikä Risto ole taluttamassa häntä vihille väkisin, kun hän ei satu edes olemaan näistä parhaan näköinen. Katsotaan nyt ensin miten hän pärjää siellä piireissä.

– Ei kai yhden maalaistytön hurmaaminen niin ihmeellinen temppu arkkitehtismiehelle ole, Eelis Savolainen yritti sovittaa. – Katsotaan nyt mitä äitisikin sanoo hänestä!

– Kiitoksia, Eelis! Ilona-rouva pisti myrkyllisesti. – Onpa ylentävää kuulla neljäkymmenen vuoden jälkeen, että on ollut helppo nakki herra ekonomille.

– Älä nyt viitsi! Kai sinä myönnät itsekin, että tämä maalaistyttö ponnahtaa aika tavalla toiseen maailmaan, kun lentää jostakin tuppukylästä Mallorcalle ja suoraan everstien ja suurliikemiesten keskelle.

– Niin, jos ponnahtaa! Mistä me tiedämme mitä menoja opettajalla on koulun päättyessä ja loman alkaessa. Tai edes onko hän kiinnostunut jostakin koulutuspaketista Mallorcalla.

Miehet räjähtivät nauruun.

– Ilmainen loma luxushotellissa, yhtymän tarjoamat tapahtumat ja retket Mallorcalla, päivärahat, Eelis luutteli. – Kysytäänkö konttorin naisilta, moniko on valmis lähtemään mukaan?

– Entäpä jos meidän serkkumme tyttäret eivät ole kiinnostuneita ulkomaista yleensäköön?

Miehet vilkaisivat toisiinsa.

– Jos hän kieltäytyy, kysymys on tuskin siitä, Esko Puustinen epäili.

– Vaan mistä? rouvat tiukkasivat yhteen ääneen.

Liike- ja ideamatka Mallorcalle kuulostaa rakennusfirman johdon mielestä oivalta ajatukselta. Matkalle otetaan mukaan myös juuri menehtyneen osakkaan tytär Päivi Halme, josta kukaan seurueesta ei oikeastaan tiedä yhtään mitään. Päiviin olisi kuitenkin hyvä tutustua, sillä hänelle on testamentattu edesmenneen osakkaan osuus firmasta.

Rannalla ilottelu jää kuitenkin haaveeksi, kun kohteessa sataa vettä, sää on harmaa, eikä kaikki mene muutenkaan kuten oli alun perin suunniteltu. Ennen kaikkea Päivi ei ole ihan sellainen harmaavarpunen kuin matkaan lähteneet miehet olivat olettaaneet.

Matkalle lähtevä ryhmä värikkäitä henkilöahmoja viihdyttää aidossa ympäristössä kevyellä ihmissuhdedraamalla. Teos ilmestyi alun perin vuonna 1997.

Elsa Anttila on kirjailija **Jorma Kurvisen** (1931–2002) salanimi. Kurvinen tunnetaan erityisesti *Susikoira Roi* -nuortenkirjasarjasta.

Kurvinen julkaisi myös aikuisten romaaneja. Hän työskenteli toimittajana Uudessa Oulussa ja kaunokirjallisuutta julkaisevassa Nyyrikissä, mutta jäi päätoimiseksi kirjailijaksi vuonna 1978. Kurvinen sai Valtion kirjallisuuspalkinnon kolmesti.